

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA23
Termin: HT 23
Handledare: Simon Stattin

Hur blir ett land egentligen demokratiskt?

En fallstudie om Mongoliets demokratiseringsprocess efter Sovjetunionens fall

Filip Alemo
Oscar Malmgren

Abstract

How do countries really transition from autocracy to democracy? In the case of Mongolia, the country underwent a democratic revolution in the end of the 1980s and early stages of the 90s. The country implemented multi-party elections and civil rights, even though the communist party stayed in power following the first democratic election in 1990. The revolution combined a change of institutional design in the political system, a well organized civil society and the timely collapse of the Soviet union. These different subjects will be studied further to really understand how Mongolia transitioned from repressive autocracy to democracy.

Nyckelord: Demokratisering, Mongoliet, institutionell design, civilsamhälle, globalisering

1.0 Inledning	3
1.1 Disposition	4
1.2 Avgränsningar	5
1.2.1 Vad menar vi med demokrati?	5
1.2.2 Autokrati	6
2.0 Teori	7
2.1 Teoribakgrund - Om demokratisering generellt och Mongoliet specifikt	7
2.2 Teoretisk referensram - Staten, civilsamhället och den globala ordningen	9
2.2.1 Staten	10
2.2.2 Civilsamhället	10
2.2.3 Den globala ordningen	11
3.0 Metod	12
3.1 Material	12
4.0 Analys och empiri	13
Åren 1985 till 1989: En krisande satellitstat i en föränderlig omvärld	13
Åren 1989 och 1990: Den mongoliska revolutionen	16
Åren 1990 och 1992: Demokratiska val och ny konstitution	18
1990 Ny konstitution	19
1990 Demokratiska val	20
1992-1993 Ny konstitution och presidentval	21
5.0 Diskussion och slutsatser	22
5.1 Några kritiska reflektioner	23
5.2 Har uppsatsen lett till en bredare förståelse för problemet?	24
6.0 Referenslista	24

1.0 Inledning

“What we may be witnessing is not just the end of the Cold War, or the passing of a particular period of postwar history, but the end of history as such: that is, the end point of mankind's ideological evolution and the universalization of Western liberal democracy as the final form of human government.” (Fukuyama 1989, s. 4) Detta citat av Francis Fukuyama summerar väl den liberala framtidstro som, i mångt och mycket, dominerade statsvetenskapen i början av 1990-talet. Kalla krigets slut och Sovjetunionens fall innebar att det demokratiska USA intog en ny roll i världspolitiken som enda supermakt. Sedan dess har dock mycket hänt. Ryssland har åter försjunkit i autokrati och den amerikanska hegemonin utmanas idag på flera håll av aspirerande supermakter, inte minst av Kina. Insprängt mellan dessa två autokratiska tungviktare - Kina och Ryssland - återfinns emellertid ett märkligt fenomen: den mongoliska demokratin. Även om Mongoliet är långt ifrån en perfekt demokrati, åtnjuter det mongoliska folket en hög nivå av politisk frihet jämfört med många andra demokratiska länder, däribland länder inom EU. (Freedom House 2023) Denna iakttagelse väcker liv i en gammal fråga inom statsvetenskapen, nämligen; Hur blir ett land egentligen demokratiskt?

Föga förvånande har denna fråga flera svar inom den statsvetenskapliga litteraturen. Två svar som historiskt sett varit ledande inom demokratiforskningen är dels antagandet att det finns ett kausalt samband mellan ekonomisk utveckling och demokrati, dels förmodan att geografisk närhet till etablerade demokratier gynnar demokratisk utveckling. Som ovan nämnts, omges Mongoliet inte av några etablerade demokratier. Inte heller föregicks den mongoliska demokratiseringen av en period av hög tillväxt och ekonomisk utveckling. (Varieties of democracy 2023; Freedom house 2023) Den mongoliska demokratiseringen måste alltså förklaras av andra faktorer. I detta arbete syftar vi till att undersöka just detta, det vill säga vad som orsakade den mongoliska demokratiseringen. Vårt fokus kommer emellertid att ligga på civilsamhällets, statens och den internationella ordningens roll i demokratiseringsprocessen. Valet att fokusera på just dessa tre faktorer – civilsamhället, staten och den internationella ordningen – är en direkt följd av den teori vars bäring vi avser att pröva som del av detta arbete. Denna teori redogör vi för mer utförligt nedan, men redan nu kan alltså konstateras att vårt arbete, till dess form och innehåll, i mångt och mycket är teoretiskt styrt. Med det sagt, skulle arbetets ändamål kunna sammanfattas i följande frågeställning:

Hur kan vi förstå statens, civilsamhällets och den internationella ordningens roll i Mongoliets demokratiseringsprocess?

1.1 Disposition

Detta arbete inleds med en teoridel, med vilken vi ämnar åstadkomma tre saker. För det första vill vi förse läsaren med en övergripande bild av dels den forskning som, i största allmänhet, försökt förklara demokratiseringar, dels den forskning som specifikt tittat närmare på fallet Mongoliet. För det andra försöker vi precisera vilka luckor i forskningen som vårt arbete bidrar till att fylla. För det tredje - och möjligen viktigast - redogör vi för de teoretiska ansatser och utgångspunkter som ligger till grund för vår analys. Vår teoridel följs upp av en metodologisk diskussion, i vilken vi beskriver och förklara vårt tillvägagångssätt. Vi gör en kortare utläggning gällande processpåring som vetenskaplig metod, och diskuterar övergripande vårt val av material. Därefter följer vår analys. I analysen rekonstruerar vi händelseförloppet under Mongoliets demokratiseringsprocess för att sedan analysera det utifrån vår teoretiska ram. Arbetet avslutas med en diskussion i vilken vi redogör för våra främsta slutsatser, några kritiska reflektioner, samt hur vi menar att uppsatsen lett till en ökad förståelse om varför vissa länder demokratiseras.

1.2 Avgränsningar

Studien undersöker den mongoliska statens, det mongoliska civilsamhällets, och den internationella ordningens påverkan på den demokratiska utvecklingen i Mongoliet under slutet av 1980-talet till början av 1990-talet. Detta begränsar arbetets omfång på två sätt. För det första, undersöker vi inte andra faktorer som kan ha påverkat den mongoliska demokratiseringsprocessen under denna period, mer än i förbifarten. För det andra begränsas undersökning genom att vi prövar just Grugels definitioner av civilsamhället, staten och den internationella ordningen. En annan viktig avgränsning av arbetet är att vi endast undersöker Mongoliets övergång till demokrati. Den mongoliska demokratis kvalitét vid tillfället för övergången, dess efterkommande konsolidering, och hur demokratin mår idag undersöks således inte. Med det sagt, är vår största avgränsning av arbetet sannerligen vår definition av demokrati. Därav har vi valt att tilldela denna avgränsning en egen undertitel, vilken följer nedan.

1.2.1 Vad menar vi med demokrati?

Demokrati kan betyda många olika saker och se ut på väldigt olika sätt. De absolut flesta forskarna är överens om att demokrati är mer än bara förekomsten av demokratiska val, men vad detta 'mer' är för något råder det skilda meningar kring. (Grugel 2002, s. 68) Med begreppet demokrati avser vi i denna studie ett politiskt system med regelbundna fria val, genom vilka folket väljer sina representanter utifrån flera olika partier eller kandidater. Vi är således intresserade av hur Mongoliet gick från att vara en förtryckande enpartistat till att acceptera kommunistpartiets politiska opposition genom införandet av ett flerpartisystem och fria val. Att endast definiera demokrati som ett system med flerpartival kan anses okritiskt, då demokrati idag antas innebära mycket mer. Bland annat brukar demokrati mätas utifrån invånarnas fri- och rättigheter. (Varieties of Democracy, 2023) Politiska rättigheter brukar innefatta att valen i landet är fria och rättvisa, samt i vilken mån politisk pluralism förekommer och invånarna har rätt att organisera sig i olika politiska partier och organisationer. Bland de politiska rättigheterna återfinns även invånarnas yttrande- och åsiktsfrihet. (Varieties of Democracy, 2023) I en modern demokrati ska alla invånare kunna yttra sig fritt, även åsikter som kan anses ovanliga eller sårande för andra individer i samhället måste få uttryckas. Att ha en alldeles för enkel definition av demokrati kan därför kritiserats genom att studien inte direkt undersöker flera av de fri- och rättigheter som idag associeras med demokrati.

Det kan även nämnas att demokrati som begrepp oftast definierats utifrån en västerländsk kontext, där demokrati har varit tradition under många årtionden. De västerländska demokratierna har kunnat utvecklas och integrera fler fri- och rättigheter än vad till exempel nyare demokratier hunnit göra. (Sumaadii & Ganbat 2022) Nyare demokratier har inte haft en lång tradition av demokrati, då invånarna nyligen fått möjligheten att rösta på fler än ett parti och levt under stor politisk repression under många år dessförinnan. I en mongolisk kontext uppfattades därför demokrati på ett helt annat sätt än hur västerländsk demokrati brukar beskrivas. I landets snabba övergång till demokrati uppfattades demokrati som övergången från ett enpartisystem till ett flerpartisystem där alla invånare fick lov att delta. Ideer och krav på fri- och rättigheter uppkom senare, efter att landet demokratiserats och hållit flera demokratiska val. (Sumaadii & Ganbat 2022)

1.2.2 Autokrati

Autokrati kan i enkla termer beskrivas som en stat där ett parti eller en person innehar all makt i landet, och där det inte finns någon riktig opposition som får lov att utmana den sittande regeringen, då oppositionen förbjuds, övervakas och efterföljs. I studien kommer den mongoliska demokratiseringsprocessen att studeras utifrån landets övergång från en autokrati till ett flerpartisystem. I Mongoliets fall styrde det kommunistiska partiet MPRP landet som enda legala parti under majoriteten av 1900-talet. Att endast definiera autokrati som en enpartistat kan kritiseras på samma grunder som vår demokratidefinition kan kritiseras. Vi fokuserar i princip endast på den politiska processen och beaktar således inte vilka fri- och rättigheter som invånarna åtnjuter i övrigt. Syftet med studien är däremot inte att studera hur den autokratiska regimen i Mongoliet förföljde invånare och övervakade oppositionen, utan syftet är att undersöka hur den politiska processen förändrades under 1980-talets slut och 1990-talets början.

2.0 Teori

I denna del av uppsatsen redovisar vi för våra teoretiska ansatser. Kapitlet inleds med en övergripande diskussion kring tidigare forskning om demokratiseringar. Denna diskussion består i princip av två delar. Medan den första delen kort diskuterar de teorier som historiskt sett dominerat forskningsfältet om demokratiseringar, summerar den andra delen studier som specifikt berör den mongoliska demokratin. Syftet med denna teoribakgrund är att etablera ett forskningsläge, som vi sedan kan använda oss av för att visa på vår studies relevans och dess bidrag till forskningen. Teoribakgrunden följs av ett avsnitt som vi valt att benämna; *teoretisk referensram*. I denna del diskuterar vi viktiga begrepp och utgångspunkter för den teori som ligger till grund för vår analys.

2.1 Teoribakgrund - Om demokratisering generellt och Mongoliet specifikt

Väldigt övergripande har demokratiseringsforskningen historiskt sett styrts av teoretiska antaganden som hör hemma inom någon av följande tre teorier; moderniseringsteorin, strukturalismen, och transitionsteorin. Moderniseringsteorin förklarar demokratisering som en följd av ekonomisk utveckling, och anammandet av kapitalismen. Denna teoribildning menar att det kapitalistiska systemet kan förstås som demokratiseringsprocessens motor genom sin säregna förmåga att generera ett stort välstånd. Detta välstånd antar moderniseringsteorin leda till sociala- och kulturella förändringar som på ett eller annat sätt gynnar demokratisk utveckling. (Grugel 2002, s. 46-48) Strukturalismen, å andra sidan, sätter

sitt fokus på förhållandet mellan staten och kollektiva aktörer, liksom samhällets olika klasser. Detta förhållande - mellan staten och samhällsklasserna - förändras över tid och kan ibland resultera i demokrati. Demokratiseringsprocessen är en lång och komplex process, och för att förstå den i sin helhet krävs således - enligt strukturalismen - djup historisk kunskap. (Grugel 2002, s. 51-52) Transitionsteorin, som växte fram under 1990-talet, kan slutligen beskrivas som en reaktion på både moderniseringsteorin och strukturalismen. I stället för att studera demokratisk övergång som resultatet av olika typer av samhällsstrukturer, sätter transitionsteorin sitt fokus på processens aktörer. Enligt transitionsteorin är demokratisk övergång en följd av förhandlingar och kompromisser mellan landets autokratiska ledning och en opposition som medvetet verkar för demokrati. Huruvida ett land demokratiseras eller ej anses således varken vara förutbestämt av ekonomiska eller historiska faktorer. (Grugel 2002, s. 56-58)

Vad gäller forskningen som specifikt studerat den mongoliska demokratin har den i princip studerat fallet utifrån tre intressen. För det första har fallet använts som ett bevis på att moderniseringsteorin ofta inte ensam kan förklara varför vissa länder demokratiseras. För det andra har forskningen studerat den mongoliska demokratin i syfte att förstå demokratiseringens konsolidering. För det tredje har forskningen intresserat sig för den mongoliska demokratiseringens framtida utmaningar. Som ett exempel på det första kan här nämnas Lees (2002) studie *Primary causes of Asian democratization: dispelling conventional myths*. I studien tittar Lee närmare på vad som orsakade övergången till demokrati i arton olika länder - däribland Mongoliet - i syfte att pröva klassiska demokratiseringsteoriernas bäring. Enligt Lee är demokratin i dessa länder varken en följd av ekonomisk utveckling eller historiska erfarenheter. I stället menar han att länderna demokratiserades på grund av förekomsten av en splittrad politisk elit som gick med på demonstranternas krav på demokrati, en slutsats som närmast ger stöd för transitionsteorin. (Lee 2002, s. 836-837) Som ett exempel på det andra kan lyftas A. Seebergs (2018) artikel *Democratization in clan-based societies: explaining the Mongolian anomaly*. I artikeln tittar A. Seeberg närmare på klanbaserade samhällen i Centralasien - huvudsakligen Mongoliet och Kyrgyzstan - och orsakerna till att vissa idag är demokratiska medan andra är autokratiska. Enligt A. Seeberg har den mongoliska demokratin konsoliderats tack vare ett starkt civilsamhälle, vilket först växte fram under sovjettiden då man förde en politisk linje som i princip underminerade de gamla klanernas maktposition. (A. Seeberg 2018, s. 856-857) Som ett exempel på det tredje kan slutligen Fritzs (2007) studie *Democratization and corruption in Mongolia* lyftas fram. I studien påpekar Fritz att den

mongoliska demokratin lider av brister i sin förmåga till ansvarsutkrävande och att detta har gett upphov till ökad korruption. (Fritz 2007, s. 202)

Så hur passar vår uppsats in i detta forskningsläge? Kort sagt, tycks vår studie vara unik genom att den fokuserar på statens, civilsamhällets och den globala ordningens roll i Mongoliets demokratiseringsprocess. Tidigare forskning har förvisso undersökt var och en av dessa dimensioner. Vi undersöker däremot alla tre dimensioner samtidigt vilket vi anser med fördel kan ge oss en mer holistisk bild av orsakerna till den mongoliska demokratiseringsprocessen. Den studie som närmast liknar vår egen torde vara Fioris och Kims (2014) studie *Jasmine does not bloom in Pyongyang: The persistent non-transition in North Korea* i vilken staten, civilsamhället och den globala ordningen studeras i syfte att förklara varför Nordkorea ännu inte demokratiserats. Vårt mål är att applicera ett liknande teoretiskt ramverk för att förklara varför Mongoliet demokratiserades, och således bidra kumulativt till demokratiseringsforskningen.

2.2 Teoretisk referensram - Staten, civilsamhället och den globala ordningen

Som nämnts ovan, har demokratiseringsforskningen historiskt sett dominerats av moderniseringsteorin, strukturalismen, och transitionsteorin. Dessa tre teorier kan delas in i två grupper utifrån deras betoning av aktörer och strukturer. Medan moderniseringsteorin och strukturalismen kan klassas som strukturperspektiv, är transitionsteorin mer av ett aktörsperspektiv. Vi, liksom Grugel (2002), menar dock att demokratiseringsprocesser som politiskt fenomen är för komplicerade för att de helt ska kunna förklaras av en enskild teori, eller som följd av antingen djupgående samhällsstrukturer eller framstående politiska aktörer. (Grugel 2002, s. 46) I stället anser vi, ihop med Kugler och Feng (1999), att ett lands demokratiska övergång bäst kan förklaras om de två perspektiven kombineras.

Moderniseringsteorins och strukturalismens samhällsliga strukturer skulle då kunna förstås som att utgöra ramen inom vilken transitionsteorins autokratiska elit och demokratiska opposition interagerar. (Kugler & Feng 1999, s. 143-144) Vi studerar således både centrala aktörer - huvudsakligen kollektiva aktörer, liksom sociala rörelser och organisationer - och samhällsstrukturer.

I syfte att ge en mer holistisk bild av orsakerna till ett lands demokratiska övergång och konsolidering har vi valt att utgå ifrån den alternativa teori som Grugel föreslår. Enligt teorin krävs förändringar inom tre olika dimensioner för att ett land ska demokratiseras. Dessa

dimensioner är; staten, civilsamhället, och den globala ordningen. (Grugel 2002, s. 65) I detta fall ämnar vi inte att undersöka demokratins konsolidering, utan vi är i stället intresserade av att studera den demokratiska övergången och dess orsaker. Att detta skulle göra vårt val av teori är problematiskt för sig dock osannolikt. För det första framhåller Grugel själv att hennes alternativa teori kan användas för att förklara såväl demokratisk övergång som konsolidering. (Grugel 2002, s. 65) För det andra har liknande ansatser använts i andra studier av vad som orsakar demokratisk övergång. Som exempel kan här åter nämnas Fioris och Kims (2014) studie av orsakerna till varför Nordkorea inte demokratiserats. Med det sagt, följer nu en systematisk redogörelse för de tre dimensionerna som utgör grunden i vår teoretiska ansats.

2.2.1 Staten

Enligt Grugel kan staten, i mångt och mycket, förstås som kulmen av politisk makt, med sin säregna förmåga att styra samhällets medborgare. För att ett land ska demokratiseras krävs, enligt Grugel, förändringar av staten. Dessa förändringar är i princip av tre slag. För det första krävs institutionella förändringar som ändrar statens form, dess representation och dess politiska ansvarsområden. Några exempel på sådana reformer är anordnandet av demokratiska val, införandet av olika typer av spärrar på statens främsta maktpositioner - exempelvis tidsbegränsningar på presidentposten - samt skapandet av ett fungerande flerpartisystem. För det andra framhåller Grugel att staten i sig består av aktörer, som kan ha olika intressen. Beroende på vilka aktörer och vilka intressen som dominerar den politiska eliten kan landets demokratisering stöta på mer eller mindre motstånd. För det tredje krävs att staten, när den väl har demokratiserats, förmår att leverera på sina löften. Om staten inte lyckas med detta - exempelvis om folkets levnadsstandard försämras eller rättsväsendet förblir godtyckligt trots löften om förändringar - riskerar demokratin att bli ifrågasatt. Detta kriterium handlar huvudsakligen om demokratins konsolidering. (Grugel 2002, s. 66; s. 68-76)

2.2.2 Civilsamhället

För Grugel är civilsamhället ett samlingsnamn, som täcker frivilligorganisationer, sociopolitiska institutioner liksom arbetarorganisationer, och sociala rörelser såsom kvinnorörelsen. Civilsamhället är en sfär inom vilken samhällets medborgare kan debattera och interagera, utbyta information och erfarenheter i syfte att utmana statens politik. Civilsamhällets förmåga att tvinga fram förändring är av central betydelse för

demokratiseringen av ett land. Enligt Grugel kan civilsamhället åstadkomma förändring genom att anordna demonstrationer och organisera andra former av motstånd, när staten sedan tidigare är pressad, befinner sig i en tid av kris eller förändring och inte förmår förtrycka folket genom att ta till våld. Civilsamhällets motstånd leder till att förhållandet mellan staten och civilsamhället förändras, vilket Grugel menar möjliggör reformer. Om demonstrationerna är tillräckligt omfattande och välorganiserade kan de till och med resultera i demokratisk övergång. I och med kommunikationsteknikens utveckling de senaste decennierna kan världens civilsamhällen numera lära av varandra och tillämpa former av motstånd som använts med framgång i andra samhällen. Slutligen framhåller Grugel att staten kan hamna i kris, förändras eller känna sig pressad till följd av såväl inhemska- som utländska faktorer. Som ett exempel på hur press inifrån landet kan leda till förändringar av staten kan här nämnas Sovjetunionens kollaps. Efter en lång tid av förtryck uppstod demonstrationer inom landet, vilka resulterade i reformer snarare än fortsatt förtryck. Dessa reformer gjorde staten tillgänglig för nya aktörer, samtidigt som de splittrade den tidigare politiska eliten och begränsade statens förmåga att förtrycka befolkning. Som ett exempel på press utifrån landet kan leda till förändringar av staten kan här nämnas hur internationella NGO:s, genom påtryckningar, fick den brasilianska staten att ta hänsyn till ekologiska frågor i samband med framförhandlandet av ett nytt lån med världsbanken. (Grugel 2002, s. 90-95)

2.2.3 Den globala ordningen

Med den globala ordningen avser Grugel i princip två skilda internationella faktorer som hon menar - om än något tveksamt - kan bidra till ett lands demokratisering. Dessa två faktorer är den globaliserade världsekonomin, och förekomsten av vad som på engelska brukar kallas för "*global governance*". Enligt Grugel ökar ett lands chanser till demokratisering ifall det syftar till att ansluta sig till eller redan är anslutet till den globaliserade världsekonomi. Enligt Grugel är detta en följd av att det demokratiska väst idag utgör den globaliserade världsekonomin centrum. Världens övriga länder tvingas i princip att anpassa sig efter väst, ifall de önskar att växa ekonomiskt. Världens utvecklingsländer och forna kommuniststater tvingas, i princip, att genomföra reformer som dels öppnar upp ekonomin, dels bidrar till ökad demokrati. Samtidigt antas det finnas goda skäl för väst att aktivt försöka påverka den politiska riktningen i de länder som man, till följd av globaliseringens djupgående ekonomiska integration, idag är ekonomiskt beroende av. Med "*global governance*" avser Grugel diverse internationella institutioner och organisationer såsom Förenta nationerna,

Världsbanken samt Världshandelsorganisationen. Enligt Grugel har dessa institutioner och organisationer blivit alltmer betydelsefulla, då statens autonomi minskat som en följd av globaliseringen. Samtidigt har de historiskt sett ofta utgjort några av demokratins främsta förkämpar. De utvecklingsprogram som institutionerna erbjuder världens utvecklingsländer har nämligen ofta villkorats med krav på demokratiska reformer. Med det sagt, menar Grugel att demokratisk övergång sällan kan tvingas fram av externa aktörer. För att demokratiseringen av ett land ska lyckas i längden krävs, enligt Grugel, att demokratiprojektet åtnjuter stöd inom landet. "*Global governance*" har således närmast en stödjande roll. (Grugel 2002, s. 116-120)

3.0 Metod

I denna uppgift använder vi oss av den vetenskapliga metoden *processpåring* för att besvara vår frågeställning. Genom att inledningsvis kartlägga händelseförloppet som man är intresserad av så noggrant som möjligt, försöker man därefter dra mer eller mindre generella slutsatser om orsak och verkan. Detta kan gå till på två olika sätt, antingen genom att effekterna spåras till orsakerna eller genom att orsakerna spåras till effekterna. (Esaiasson et al. 2017, s. 129-130) I detta fall gör vi det första; vi spårar effekterna - den mongoliska demokratiseringen - till dess orsaker.

Att processpåring ofta används i teoriutvecklande syfte är kanske föga förvånande med tanke på tillvägagångssättets starka betoning av just orsak och verkan. Våra ambitioner med just denna text är dock snarare teoriprovande än teoriutvecklande. I vår text syftar vi till att testa Grugels alternativa teori genom att applicera teorin på den mongoliska demokratiseringsprocessen. Vi föreställer oss inte att vår studie ska resultera i någon ny insikt eller modell över vad som kan tänkas förklara fenomenet demokratisering. Att våra ambitioner är teoriprovande snarare än teoriutvecklande, torde däremot inte hindra oss från att använda processpåring som metod. Processpåring går, som ovan nämnts, ut på att rekonstruera händelseförlopp i syfte att finna kausala samband. (Esaiasson et al. 2017, s. 41-43; s. 129-130) Metoden torde således med fördel kunna användas även för att pröva teorier.

3.1 Material

Vad gäller valet av material finns det inga egentliga regler som slår fast vad man bör och inte bör använda sig av som del av en process spårning. Med det sagt, hör det till vanligheterna att man använder sig av intervjuer eller efterlämnade källor i skrift, likt dagsboksanteckningar, beslutsprotokoll och direktiv. (Esaiasson et al. 2017, s. 130-131) I detta fall har vårt materialval i huvudsak styrts av två begränsningar; språkkunskap och tid. För det första har vi inte lyckats finna några primärkällor, likt memoarer eller mongoliska regeringsdokument, på engelska. Eftersom ingendera av oss två talar flytande mongoliska har vi således inte kunnat använda oss av dessa källor. För det andra har vi behövt anpassa arbetet efter den tid som vi tilldelats. I stället har vi fått använda oss av vetenskapliga artiklar och böcker. Därtill har vi använt oss av ett antal nyhetsartiklar - publicerade under åren 1989-1990 av etablerade tidskrifter, vilka direkt skildrar händelseförloppet under den mongoliska revolutionen. Artiklar och böcker utgör dock så kallade sekundärkällor, det vill säga de är återberättelser av händelser som deras respektive upphovsmakare själva inte upplevt. (Esaiasson et al. 2017, s. 292-293) Detta påverkar vårt arbete på så sätt att vår rekonstruktion av den mongoliska demokratiseringen, i mångt och mycket, blir beroende av hur och på vilka grunder som författarna av våra källor valt ut och tolkat sitt material. Detta problem har vi försökt kringgå genom att använda oss av flera källor, och löpande beakta i vilken mån de lyfter fram samma orsaker till den mongoliska demokratiseringen.

4.0 Analys och empiri

I denna del av arbetet ämnar vi att rekonstruera händelseförloppet under den mongoliska demokratiseringsprocessen. Mer specifikt studerar vi Mongoliet under tidsperioden 1985 till 1991. Valet av denna tidsperiod baserar sig i princip på tre övervägande. För det första är 1985 det år då Michail Gorbatsjov tillträdde som Sovjetunionens president. Hans tid vid makten innebar betydande reformer för Sovjetunionen och dess satellitstater, reformer som ofta antas utgöra början på slutet för unionen. För det andra är 1990 det år då Mongoliet höll sitt första demokratiska val sedan den nya konstitutionen som avskaffade enpartisystemet antagits året dessförinnan. För det tredje anser vi att perioden mellan slutet av 1989 och början av 1990 är särskilt betydelsefull. Under denna period anordnade den mongoliska befolkningen stora pro-demokratiska demonstrationer. Demonstrationerna resulterade i att det kommunistiska partiet lovade att landet skulle demokratiseras, vilket realiserades i och med de nya konstitutionerna 1990 och 1992, samt valen 1991 och 1993. Under rekonstruktionens

gång kommer vi att löpande analysera händelseförloppet utifrån vår teoretiska ram, det vill säga vi kommer att undersöka vilken roll civilsamhället, staten och den internationella ordningen spelat i Mongoliets demokratisering och i vad mån detta stämmer överens med Grugels teoretiska antaganden.

Åren 1985 till 1989: En krisande satellitstat i en föränderlig omvärld

Under kalla kriget utgjorde Mongoliet i princip Sovjetunionens sextonde - och fattigaste - medlemsstat. Landet var förvisso aldrig en officiell medlemsstat, men kommunistpartiet som styrde i landet (MPRP) var både politiskt och ekonomiskt beroende av Sovjetunionens stöd. (Bilskie & Arnold 2002, s. 205) Vid 1980-talets början utgjorde det ekonomiska biståndet från Sovjetunionen 30% av Mongoliets totala BNP. Handeln med Sovjetunionen och dess allierade stod, i sin tur, för 95% av Mongoliets totala handel. När Michail Gorbatsjov tillträdde som Sovjetunionens president år 1985 och så småningom introducerade reformpaketen perestrojka och glasnost i Sovjetunionen, innebar det således även stora förändringar för det mongoliska samhället. År 1987 antog den mongoliska ledningen officiellt en policy om politisk öppenhet, samtidigt som man bytte ut flera tjänstemän. Äldre konservativa tjänstemän med starka anknytningar till MPRP byttes ut mot mer moderata kandidater. Året därpå - år 1988 - lanserades ett ekonomiskt reformpaket i syfte att rädda den sedan tidigare stagnerande och krisande mongoliska ekonomin. Reformpaketet innebar bland annat att statens kontroll över ekonomin lättade. Istället för att detaljstyra stora delar av landets ekonomi nöjde sig den mongoliska ledningen nu med att sätta upp generella mål för landets produktion. De statliga företagen blev således mer autonoma. Företagen skulle förvisso följa statsledningens mål, men hur målen bäst skulle uppnås blev del av företagens ansvarsområde. Även flera statliga myndigheter blev mer autonoma och fick ett större ansvar för implementeringen av statsledningens förda politik. Under följande år - år 1989 - lämnade Sovjetunionen, i mångt och mycket, Mongoliet. Militär och annan viktig sovjetisk personal som tidigare agerat som en garant för Sovjetunionens inflytande på Mongoliet lämnade nu successivt landet. Samtidigt hade Mongoliet löpande under 1980-talets slut etablerat diplomatiska kontakter med över ett hundratal länder, som en del av öppenhetspolicyn. (Bilskie & Arnold 2002, s. 208-209)

Hur kan då detta skeende förstås utifrån Grugels tre dimensioner; civilsamhället, staten och den globala ordningen? Stödjer händelseförloppet Grugels teoretiska antagande? För det första kan sägas att civilsamhället, under denna period, inte verkar ha spelat någon betydande

roll i kampen för demokratin. Några omfattande demonstrationer med långtgående konsekvenser verkar inte ha förekommit, och inte heller framträder sociala rörelser eller andra samhällsorganisationer som betydande aktörer i den mongoliska politiken under denna period. Med det sagt, skulle perioden kunna förstås som att bygga upp förutsättningarna för att demonstrationerna - som sedermera kommit att kallas för den Mongoliska revolutionen - i slutet av år 1989 skulle kunna resultera i demokrati. Enligt Grugel har civilsamhällets motstånd mot statsledningen som störst chans att resultera i demokrati ifall motståndet organiseras i samband med att staten befinner sig i en tid av kris eller transformering. Staten antas nämligen då vara oförmögen att tysta civilsamhället med våld eller andra medel. (Grugel 2002, s. 90-95) I detta fall tycks den mongoliska staten - mellan åren 1985 och 1989 - ha befunnit sig i både förändring och kris. För det första befann sig staten i kris i och med landets stagnerande ekonomi och, så småningom, Sovjetunionens sinande stöd. För det andra befann sig staten i förändring, i syfte att bemöta dessa kriser. Denna förändring innebar bland annat att samhällets politiska öppenhet ökade och att statens kontroll över landets ekonomi minskade.

För det andra, kan följande sägas om statens roll under denna period. För att ett land ska bli demokratiskt krävs, enligt Grugel, att staten blir demokratisk. För att staten ska kunna bli demokratisk krävs institutionella förändringar som förändrar staten på tre sätt; dess form, dess representation, samt dess ansvarsområden. (Grugel 2002, s. 69-70) Under perioden mellan 1985 och 1989 vidtogs flera reformer som på ett eller annat sätt ändrade staten. Reformernas ändamål verkar dock inte ha varit att bygga en demokratisk stat, utan - som ovan nämnts - verkar de främst ha syftat till att vara krisbemötande. Med det sagt, oavsett reformernas syfte innebar de en förändring av den Mongoliska staten. Främst verkar dessa förändringar ha påverkat statens form och dess ansvarsområden. Statens form förändrades genom att myndigheter och statliga företag tilläts agera med större autonomi. Statens ansvarsområde förändrades genom att statens grepp lättade kring ekonomin, samtidigt som folket tilläts tycka och tänka mer öppet kring politiken. Just den politiska öppenheten, skulle närmast kunna förstås som en förutsättning för demokratins pluralism. Några förändringar vad gäller statens representation verkar dock inte ha förekommit, mer än att ett antal tjänstemän inom staten byttes ut. Demokratiska val och enpartisystemets avskaffande inträffade först två år senare - vilket vi går in på i närmare detalj nedan.

För det tredje, torde följande kunna sägas om den globala ordningens påverkan på Mongoliet under tidsperioden 1985 till 1989. Som tidigare nämnts gör Grugel i princip två antaganden gällande den globala ordningens förmåga att främja demokrati. För det första, antar Grugel att NGOs, internationella organisationer och institutioner, liksom FN och världsbanken, inte innehar en central roll i demokratiseringen av världens länder. Deras roll är snarare stödjande. Med det menas att ett land förvisso kan tvingas på demokrati utifrån, men för att demokratin ska lyckas - inte minst på lång sikt - krävs inhemskt stöd. För det andra, menar Grugel att dagens globaliserade världsekonomi bidrar till demokratiseringen genom att världens länder – särskilt utvecklingsländer och tidigare kommuniststater – tvingas anpassa sig efter det demokratiska väst, som Grugel menar idag utgör den globala marknadens centrum. Världsekonomin antas således direkt bidra till ökad demokrati internationellt, men antas samtidigt förespråka en speciell typ av demokrati, närmare bestämt en demokratimodell som är västerländsk och kapitalistisk. (Grugel 2002, s. 116-120) I Mongoliets fall verkar varken FN, Världsbanken eller någon annan liknande internationell organisation eller institution ha påverkat utvecklingen i landet mellan åren 1985 och 1989. Globaliseringen och världsekonomin skulle däremot kunna tänkas ha haft betydelse under denna period. Som nämnts tidigare, styrde det mongoliska kommunistpartiet (MPRP) med direkt politiskt och ekonomiskt stöd från Moskva. När stödet från Sovjetunionen successivt minskade under 80-talets slut var det sannolikt politiskt omvälvande för den mongoliska statsledningen, och detta skulle kunna förklara varför den mongoliska statsledningen aktivt började söka efter nya internationella partners under samma period. Huruvida detta resonemang verkligen ger stöd för Grugels antagande om att globaliseringen och världshandeln bidrar till att sprida demokrati kan dock ifrågasättas. För det första, tog globaliseringen av världsekonomin ordentligt fart först i samband med Sovjetunionens och östblockets fall 2 år senare, det vill säga år 1991. För det andra, innebar de mongoliska reformerna under 1985–1989 inte att landet övergick till en kapitalistisk marknadsekonomi eller öppnade upp sig till världshandeln. I stället var de internationella kontakter som landets ledning sökte under denna period i huvudsak diplomatiska.

Åren 1989 och 1990: Den mongoliska revolutionen

Mongoliet under 1980-talet var ett land i kris. Sovjetunionens ekonomiska och politiska stöd minskade, vilket resulterade i en ekonomisk recession. Oroligheterna spred sig inte endast inom den politiska eliten, utan även bland befolkningen. Under denna period var alla oppositionspartier förbjudna i Mongoliet och kritik av kommunistpartiets enpartistyre kunde

resultera i fängelse eller värre. De demokratiska oppositionsgrupperna tvingades således att arbeta i tystnad, av rädslan att bli upptäckta och straffade av kommunistpartiet. I slutet av 1989 blossade de första demonstrationerna upp i Mongoliets huvudstad Ulaanbaatar. Demonstrationerna organiserades främst av ett nybildat och vid tiden olagligt parti; Mongoliska demokratiska unionen. *“In 1990, the Mongolian Democratic Union became the first organized opposition group and it launched more protests. The leadership of the MPRP faced a broad popular demand for faster reform and, initially, did not know how to respond to the demands for change”* (Bilskie & Arnold, 2002 s. 209). Demonstrationerna i huvudstaden intensifierades, då fler och fler människor anslöt sig. *“The Mongolian Democratic Union, an organisation similar to the grassroots citizens groups that have sprung up in the Soviet Union, is demanding an end to the Communist Party’s 69 year old monopoly on power, a multiparty system and resignation of the premier, Cabinet and legislature”* (Lawrence Journal World, 1990) Demonstrationerna inspirerades av revolutionerna i Östeuropa, där kommunistregimerna fallit och demokratiska reformer hade börjat att implementeras. *“Democratic movements in Eastern European countries from 1989 to 1991, which led to the disintegration of the communist state and the USSR, opened up the opportunity for Mongolia to transform from an authoritarian regime to a democratic one”* (Zugeerbai, 2023 s. 880).

Inom kommunistpartiet rådde skilda meningar om hur demonstranterna skulle bemötas. Flertalet medlemmar föreslog att tysta ned demonstranterna genom dödligt våld. Samtidigt som flera andra medlemmar menade att diskussion med demonstranterna var att föredra, i syfte att undvika att demonstrationerna blossade upp till en våldsamt revolution. Situationen diskuterades en lång tid under ett partimöte där de våldsförespråkande partimedlemmarna inspirerades av massakern på Himmelska fridens torg, där den kinesiska militären skjutit ned demonstranter som krävde frihet och demokrati. *“The party debated responding with force as the Chinese had in Tiananmen Square or seeming to initiate the demanded reforms, as was being done in Eastern Europe”* (Bilskie & Arnold, 2002 s. 209). De partimedlemmar som förespråkade diskussion med demonstranterna fick i slutändan sin talan igenom, då generalsekreteraren Jambyn Batmönkh vägrade att signera ordern om att kalla in militären för att skingra demonstranterna. Kommunistpartiet och centralkommittén avgick strax därefter, och ersattes av yngre reformvilliga politiker. Värt att nämna är att kommunistpartiet inte upplöstes efter landets transition till demokrati, till skillnad från

kommunistpartierna i Östeuropa. Den mongoliska revolutionen var därför fridfull utan att mista människoliv.

I ett lands demokratiseringsprocess spelar civilsamhället en central roll enligt Grugel. Civilsamhället kan utgöra en plats där invånarna kan debattera, utbyta information och organisera sig för att utmana statens makt. Civilsamhället i autokratiska länder är ofta extremt censurerat, där anhängare fängslas och tystas ned. I Mongoliet var civilsamhället under många år en underjordisk verksamhet. Yttrande och åsiktsfrihet var inte tillåtet, och regimen fick inte ifrågasättas. (Sumaadii & Ganbat 2022) Enligt teorin kan civilsamhället åstadkomma förändring genom att anordna demonstrationer och organisera andra former av motstånd, när staten sedan tidigare är pressad, befinner sig i en tid av kris eller förändring och inte förmår förtrycka folket genom att ta till våld. Den Mongoliska staten under slutet på 80-talet var i en enorm kris. Ekonomin var nära kollaps och stödet från Sovjetunionen försvann.

Civilsamhället i Mongoliet var effektiva och organiserade stora demonstrationer i huvudstaden, när staten var som svagast. Demonstranterna krävde demokratiska reformer och trotsade kommunistpartiet (MPRP). Inom kommunistpartiet diskuterades det länge hur man skulle bemöta demonstranterna, skulle de tystas ned eller skulle partiet gå med på deras krav. Partiet valde till sist att möta demonstranternas krav, då majoriteten av styrelsemedlemmarna i slutändan inte ville skjuta ned sitt eget folk vilket, enligt styrelsen, skulle kunna resultera i en blodig revolution.

Demonstrationerna, enligt teorin, var tillräckligt omfattande för att högre uppsatta politiker skulle tvingas agera. Demonstrationerna ledde därför till en övergång från autokrati till demokrati. Dock är civilsamhället sårbart om staten inte befinner sig i kris eller har möjligheten att förtrycka demonstrationer. Revolutionen i Mongoliet var nära att misslyckas om militären lyckades skingra demonstranterna. Demonstranternas undsättning var generalsekreteraren själv, som vägrade att skriva under ordern. Om generalsekreteraren agerat annorlunda, kanske revolutionen aldrig skett.

Åren 1990 och 1992: Demokratiska val och ny konstitution

För att ett land ska övergå från en auktoritär regim till demokrati behövs enligt teorin institutionella förändringar som förändrar hur statsapparaten fungerar. För att ett land ska

kunna demokratiseras måste staten förändras till en representant av folket. Därtill måste statens politiska ansvarsområden och statens form i stort måste förändras.

En av de största förändringarna av de politiska ansvarsområdena i Mongoliet var statens kontroll över ekonomin. Marknadsekonomiska reformer implementerades främst under 90-talet, dock är det viktigt att nämna att konsekvenserna av reformerna var påtagliga under en lång tid, men stora förändringar efter början på 90-talet var få och inte lika genomgående som t.ex. den industriella privatiseringen.

När enpartisystemet avskaffades och efter Sovjetunionens kollaps började den mongoliska staten arbeta med att privatisera planekonomin. Industrier, bondgårdar och andra typer av organisationer var tidigare ägda av staten, då privatpersoner var förbjudna från att äga land eller sin egendom. (Bilskie & Arnold 2002, s. 211-212) När industrier privatiserades steg arbetslösheten och priserna på varor blev för dyra för majoriteten av mongoler. Landet drabbades även av ständiga strömavbrott och brist på bränsle. (Bilskie & Arnold, 2002 s. 211-212) Den mongoliska ekonomin var starkt beroende av import av nödvändiga varor såsom bränsle och råmaterial. När Sovjetunionen kollapsade upphörde importen och den mongoliska ekonomin krympte kraftigt. Befolkningen, som redan var en av de fattigaste i världen, blev ännu fattigare. (Sun 1991) Dock var majoriteten av mongoler positiva både till demokratiseringen av landet men även till privatiseringen av industrierna.

Reformerna var populära under stora delar av 90-talet trots en hög inflation och brist på mat, samt andra förnödenheter. Befolkningen och politikerna var bestämda att lämna kommunismen i det förflutna och föra landet i en västerländsk riktning. Bilskie & Arnold (2002 s. 212) beskriver att *“breaking the soul of socialism”* var viktigt för att Mongoliet skulle utvecklas till en modern och jämlik demokrati. De ekonomiska reformerna var bestående och ingen ville återgå till Mongoliets autokratiska förflutna. *“After the collapse of socialism, the death of ideology was proclaimed in the streets of Ulaanbaatar. The democratic revolution heralded (another) rupture through which the future would be emancipated from the past. The “good news” and “gospel” of liberal democracy”* (Sorace, 2021 s. 258)

Förutom en marknadsekonomi krävs även politiska förändringar, där statens ansvar och befolkningens representation förändras. Åren 1990 och 1991 skedde en betydande politisk omstrukturering där det politiska systemet övergick från ett enpartisystem till ett

flerpartisystem. Befolkningen fick för första gången rösta och en ny konstitution antogs. *Mongolia has come through the difficult first decade of transition with the commitment to political and economic reforms intact. Even the MPRP realizes that there is no turning back*” (Bilskie & Arnold 2002, s. 216)

1990 Ny konstitution

Efter att centralkommittén avgått var det största hindret med en demokratisk revolution borta. Dock kvarstod kommunistpartiet som det enda legala partiet i landet. (Zugeerbai, 2023 s. 892-893). En ny konstitution antogs därför samma år. Klausulen där kommunistpartiet var den ledande politiska makten togs bort. Förbudet mot oppositionspartier lyftes på samma gång, vilket resulterade i att flertalet nya partier bildades. Ändringarna i konstitutionen möjliggjorde även en förändring av det mongoliska statsskicket. Representanter fick ny väljas till två nya kammare i parlamentet.

1990 Demokratiska val

Det första demokratiska valet genomfördes år 1990. Alla invånare fick lov att rösta på fler än ett parti. Dock vann det forna kommunistpartiet flest röster i valet, vilket var ett stort nederlag för de nybildade partierna. Viktigt att nämna var att kommunistpartiet, trots en absolut majoritet i parlamentet, vilket gjorde att partiet i praktiken kunde styra landet utan hänsyn till oppositionen, men valde att ingå i en koalitionsregering för att visa på partiets demokratiska omvandling.

“This is worth mentioning because it highlights how willing the Mongolian communists were to institute democratic reforms. To further demonstrate its desire for reform, the MPRP formed a coalition government with the democratic opposition putting it in charge of economic and social policy” (Bilskie & Arnold, 2002)

Kommunistpartiet var villiga att samarbeta och lämna det autokratiska förflutna bakom sig, genom att omfamna västvärlden. Oppositionen fick därför ett väldigt stort inflytande över styret av landet jämfört med hur landet tidigare styrts. *“Yet, as the politics seem somewhat confusing, Mongolians were united by an ardent desire to embrace the West and open their backward and forgotten country”* (Bilskie & Arnold, 2002).

Genom implementeringen av en ny konstitution, förändrades även hur befolkningen representerades i Mongoliet. Varje person fick möjligheten att rösta på flera olika partier i regelbundna val. Inte längre fanns det endast ett parti som innehar all makten i landet, utan partierna behövde i praktiken samarbeta för att styra landet. Genom regelbundna val, fick

representanterna som folket valde representera sina valkretsar i två nya kammare i landets parlament. *“The main content of the Mongolian democratic revolution lies indeed in its institutional design”* (Zugeerbai 2023, s. 892)

Eftersom kommunistpartiet inte längre hade total kontroll över landet implementerades nya maktpositioner, nämligen presidenten. Presidenten fick den högsta maktpositionen i landet, men kunde inte styra utan godkännande från parlamentet. Kommunistpartiet kunde i praktiken styra landet utan att ta hänsyn till oppositionen då partiet vann det första demokratiska valet. Kommunistpartiet vann en supermajoritet, men valde att ingå i en koalitionsregering med de andra oppositionspartierna. Detta påvisar att inte bara staten, utan partiet hade förändrats drastiskt.

1992-1993 Ny konstitution och presidentval

Konstitutionen reviderades ännu en gång år 1992, där förutom ett omarbetat politiskt system infördes fler fri-och rättigheter som inte var inskrivna i konstitutionen tidigare. *“American flourishes were evident as the preamble declared that Mongolians cherished "human rights and freedoms" and aspired to "the supreme objective of building a humane and democratic civil society."* (Bilskie & Arnold, 2002 s. 210)

För att slutföra den demokratiska övergången hölls ett presidentval i juni år 1993. För första gången valdes den högsta lagstiftande makten av folket, inte av ett enda parti. *“This election helped complete the institution building process of a parliamentary democracy. Party competition was evident and all parties that held seats in the Hural legally nominated presidential candidates.”* (Bilskie & Arnold, 2002)

Händelserna i Mongoliet visar en stark koppling till Grugels teori om förändringar av statens institutionella design. Genom den nya konstitutionen som antogs år 1990 i Mongoliet, förändrades statsapparaten drastiskt, vilket möjliggjorde för ytterligare reformer i syftet att övergå till ett demokratiskt land. (Bilskie & Arnold 2002) Övergången till ett flerpartisystem och förändringar i valsystemet, grundar sig på förändringar i konstitutionen och kommunistpartiets villighet till samarbete. Utan en ny konstitution, hade möjligen inte den demokratiska revolutionen varit möjlig då klausulen där kommunistpartiet var det enda legala partiet var en av de största hindrena till ett demokratiskt Mongoliet. Förändringarna började främst under Sovjetunionens kollaps och demonstrationerna under 1989 och 1991, när den politiska strukturen i Mongoliet började implodera (Zubok 2021). Revolutionen kan antas ha varit möjlig då den mongoliska staten befann sig i ett antal kriser och kunde därför inte

behålla sin makt genom dödligt våld. Samarbetsvilliga politiker gav vika för demonstranternas krav, då de själva möjligen insåg att systemet var bortom räddning. Reformvilliga politiker började med att anta en ny konstitution, där kommunistpartiet inte längre var den enda legala och ledande makten i landet. Genom den nya konstitutionens godkännande, var förbudet mot oppositionspartier inte längre i effekt och oppositionen kunde börja samla kraft.

Den nya konstitutionen gjorde det även möjligt för ett nytt valsysteem, där flera partier kämpade för regeringsposten som innan endast fick innehas av kommunistpartiet. Senare revideringar av konstitutionen inkluderade fri-och rättigheter som även medverkade i att konsolidera de institutionella förändringarna. Statens representation hade nu förändrats, där politiker valdes av folket och där inte endast kommunistpartiet representerade hela folkets värderingar. Eftersom kommunistpartiet insåg att systemet de byggt upp under flera årtionden var bortom räddning, valde de att inte motarbeta demokratiseringen utan själva initiera demokratiska reformer. Eftersom våldsbejakande politiker i kommunistpartiet hade tvingats avgå fanns det inte längre motstånd mot politisk reform.

Ett problem med Gurgels teori om staten relaterat till Mongoliet är att demokratin kan ifrågasättas av befolkningen om staten inte lever upp till sin förmåga att leverera sina löften. Befolkningen i Mongoliet fick efter demokratiseringen uthärda flera svåra ekonomiska år. Brist på mat, el och bränsle gjorde att landets arbetslöshet steg och ekonomin krympte. Staten hade därför en lägre möjlighet att leverera sina löften. Dock är det viktigt att nämna att den ekonomiska krisen ledde till ett ännu större engagemang från både politiker och befolkningen. Befolkningen hade stor tillit till att fortsätta implementera marknadsekonomiska reformer och eskalera chockterapi i ekonomin. (Bilskie & Arnold 2002 s. 212). Teorin anser att befolkningen kan börja ifrågasätta demokratin om levnadsstandarden minskar eller om staten inte kan leverera sina löften. Trots den ekonomiska krisen hade reformerna stort stöd vilket resulterade i att MPRP, som under 90-talet ville tona ned de ekonomiska reformerna, förlorade valet och oppositionen kunde för första gången styra Mongoliet utan kommunistpartiet. Befolkningen ville lämna socialismen bakom sig och hoppas att framtiden skulle se mycket ljusare ut.

5.0 Diskussion och slutsatser

För att besvara vår frågeställning kan slutligen följande konstateras. Grugels teori tycks förklara Mongoliets övergång till demokrati relativt väl, då landets demokratiska övergång främst verkar ha berott på faktorer inom teorins tre dimensioner; staten, civilsamhället och den internationella ordningen. Först och främst verkar demokratiseringen, i mångt och mycket, ha orsakats av att den mongoliska staten och ekonomin var nära kollaps. Stora institutionella förändringar var nödvändiga för Mongoliets fortlevnad och politikerna försökte i ett inledande skede att reformera landet och bemöta kriserna utan att ge ifrån sig den centrala makten. Samtidigt innebar reformerna att statsapparaten olik myndigheter och företag blev mer autonoma. Man skulle därmed kunna prata om en förändring i statens ansvarsområde. Reformerna verkar dock inte ha resulterat i någon vidare förbättring för landets ekonomi, utan krisen fortsatte vilket resulterade i att stora delar av befolkningen började demonstrera för kommunistpartiets avgång och för demokrati. Kommunistpartiets ledning verkar vid denna tidpunkt ha dominerats av aktörer vars intresse gynnade de pro-demokratiska demonstranterna. Även om majoriteten inom partiet inte var beredda att direkt avgå, var de inte heller beredda att ta till våld för att tysta demonstranterna. I stället öppnade kommunistpartiet för diskussion med demonstranterna, och val hölls året därpå. Detta händelseförlopp tycks ge stöd åt Grugels teori på tre sätt. För det första visar det på civilsamhällets starka demokratifrämjande roll. För det andra anordnades demonstrationerna i samband med att staten befann sig i en tid av kris och transformering, vilket Grugel menar maximerar chanserna för att demonstrationerna ska resultera i demokrati. För det tredje resulterade demonstrationerna i att den gamla konstitutionen skrevs om och att kommunistpartiets särställning som enda parti avskaffades, vilket närmast är att förstå som en förändring av statens representation. Slutligen tycks den globala ordningen ha spelat roll, dock inte riktigt på det sätt som Grugel antar. Globala organisationer och institutioner, likt FN och Världsbanken, förekom inte i Mongoliet. Inte heller verkar den globala ekonomin eller globaliseringen direkt ha spelat någon större roll för demokratiseringsprocessen. Med det sagt, är det inte osannolikt att Mongoliet - som en tidigare sovjetisk satellitstat - behövde anpassa sig till väst i och med Sovjetunionens fall 1991. Detta skulle kunna tänkas ha haft betydelse för landets demokratisering, och ett tecken på detta skulle kunna vara den nya konstitutionens starka amerikanska drag.

5.1 Några kritiska reflektioner

En tänkbar kritik till Grugels teori är att hon aldrig riktigt redogör för hur kriterierna förhåller sig till varandra. Hon påpekar förvisso att de alla antas utgöra kritiska moment i ett lands demokratiseringsprocess, och att de tre ofta överlappar varandra. Däremot förklarar hon aldrig hur kriterierna antas väga mot varandra; antas alla tre vara av lika stor betydelse för ett lands demokratiseringsprocess? Möjligen är detta en följd av att teorin direkt bygger på de slutsatser som demokrati-forskningsfältet producerat. Litteraturen som teorin bygger på är således omfattande, och ofta går meningarna isär om vilken av de tre dimensionerna som är avgörande för att ett land ska demokratiseras. Med det sagt skulle Grugels alternativa teorier kunna stärkas av att hon redogör tydligare för hur hon menar att de tre dimensionerna förhåller sig till varandra. Detta skulle möjligen vidare forskning kunna undersöka, det vill säga hur förhåller sig staten, civilsamhället och den internationella ordningen till varandra? Är den ena mer avgörande än den andra? Med det sagt bör det påminnas om att demokratiseringsprocesser ofta är komplexa, och på ett eller annat sätt egenartade. Att den globala ordningen spelat en stödjande roll i ett fall, behöver således inte betyda att den i nästa demokratiseringsprocess spelar samma roll.

5.2 Har uppsatsen lett till en bredare förståelse för problemet?

Uppsatsen har bidragit till en ökad förståelse av demokratiseringsprocesser, specifikt av demokratiseringen i Mongoliet. Uppsatsen har belyst flera orsaker till den demokratiska övergången, fokus har emellertid legat på betydelsen av institutionella förändringar, civilsamhället och den globala ordningen. Tidigare demokratiteorier har främst fokuserat på betydelsen av tillväxt och en god ekonomi samt olika aktörers agerande. Uppsatsen belyser både aktörers handlingar, strukturella förändringar och förhållanden. Det går att konstatera att demokratisering inte endast beror på en enda orsak, utan har flera olika orsakssamband.

Antal ord: 8000

6.0 Referenslista

Bilskie, J. S., & Arnold, H. M. (2002). "An examination of the political and economic transition of Mongolia since the collapse of the Soviet Union" *Journal of Third World Studies*, 19(2), 205–218.

Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Towns, Ann – Wängnerud, Lena, 2017. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Upplaga 5:8. Stockholm: Nordstedts juridik.

Fiori, A. & Kim, Sunhyuk. (2014). "Jasmine does not bloom in Pyongyang: The persistent non-transition in North Korea", *Pacific Volume*, 29(1), 44-67.

Freedom House. (2023) Freedom in the world 2023 Mongolia, <https://freedomhouse.org/country/mongolia/freedom-world/2023>

Fritz, V. (2007) "Democratisation and Corruption in Mongolia" *Public Administration and Development* 27(3), pp. 191-203

Fukuyama, F. (1989). "The End of History?" *The National Interest*, No. 16 (Sommer 1989), pp. 3-18 (16 s.)

Grugel, J. (2002). *Democratization: A Critical Introduction*. Upplaga 1. Basingstoke: Palgrave Mcmillan.

Kugler, J. & Feng, Y. (1999). "Explaining and Modeling Democratic Transitions" *The Journal of Conflict Resolution* 43(2), pp. 139-146 (8 s.)

Lawrence Journal World. (12 mars 1990). "Entire Mongolian politburo resigns." <https://news.google.com/newspapers?nid=2199&dat=19900312&id=QkUyAAAAIIBAJ&sjid=uQFAAAAIBAJ&pg=4637,3539885>

Lee, J. (2002) "Primary causes of Asian democratization: dispelling conventional myths." *Asian Survey*, 42(6), 821-837.

A. Seeberg, M. (2018). "Democratization in clan based societies: explaining the Mongolia anomaly." *Democratization*, 25(5), 843-863.

Sorace, C. (2021). "Ideological Conversion: Mongolia's Transition from Socialism to Postsocialism" *Asia critique*, 29(2), 235-265.

Sumaadii, M. & Ganbat, D. (2022). "Stabilizing Democracy in Mongolia" *Taiwan Journal of Democracy*, 18(2), 47-72.

Sun, H. L. (24 juli 1991). "Mongols brace for hard times." *Washington Post*.

<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1991/07/24/mongols-brace-for-hard-times/b0d8990b-be40-4d29-8367-f7c9f319110b/>

Varieties of democracy (V-dem). (2023). V-dem project.

<https://www.v-dem.net/about/v-dem-project/>

Zubok, M. V. (2021). "Collapse: The fall of the Soviet Union." *Yale University Press*, 77(4), 736-738.

Zugeerbai, Z. (2023). "The ideological roots of Mongolia's democratic revolution: Nergui's theory of "latent colonialism" and its interpretations" *Inter-Asia Cultural Studies*, 24(5), s. 879-897.